

A ešte na zamyslenie sa ...

„... Ak sa nemýlim, tak som nechýbala ani na jednom ročníku konferencie a zo začiatku to pre mňa bol svet zázrakov, pretože som bola zameraná skôr technicky a okrem toho, že do knižnice som si chodila pre knihy a bola som tam prakticky ako doma, netušila som, čo sa za touto profesiou skrýva. Výborní ľudia, ktorí patria k výnimočným profesionálom, mi postupne pomohli objaviť čaro tohto odboru až tak, že som sa nakoniec zaradila aj ja medzi knihovníkov a kultúrne dedičstvo mi učarovalo. Vidím úžasný potenciál v spojení informatiky a kultúrneho dedičstva, informatika ponúka moderné možnosti, cesty, spôsoby a kultúrne dedičstvo zasa informácie, zdroje poznania a práve poznanie je tým kľúčovým faktorom pri rozvoji ľudstva, vedy, techniky a spoločnosti vôbec. Preto by sme mali venovať tejto oblasti oveľa väčšiu pozornosť a nebáť sa objavovať niečo nové, nebáť sa technológií. V ľuďoch často tieto predstavujú hrozbu, a to nielen z niečoho nového, ale skôr zafunguje ich obranný mechanizmus a boja sa o svoju prácu, že ich technológie nahradia. Lenže to je skôr naopak. Áno, technológie nám pomáhajú, teda aspoň by mali, ale musíme ich správne použiť, lenže na druhej strane, prinášajú množstvo nových obzorov, ktorým sa treba venovať a ktoré nemôže lepšie nikto iný spracovať, ako pôvodní knihovníci, presnejšie tí, čo sa venujú kultúrnemu dedičstvu profesne. Len je potrebné prestať sa sústrediť len na publikácie, ale oveľa viac sa venovať dátam, v nich sa ukrýva poznanie. Našou úlohou je spolu s informatikmi povedať strojom, ako majú s nimi pracovať, aby sme sa v nich vedeli orientovať. Ako si tie stroje naučíme, tak nám budú slúžiť, preto sa musíme tie princípy naučiť a rovnako informatikov musíme naučiť aspoň princípy toho, čo sa v oblasti poznania deje, a to ak chceme hovoriť ich rečou je napr. CIDOC CRM, či skôr FRBRoo, alebo norma ISNI či Schema.org, FOAF a podobne. My musíme objavovať nové zdroje poznania v tom svete jednotiek a núl a my sme tí, čo musia zistiť čo presne tie jednotky a nuly v sebe ukrývajú a ako s tým naložiť, aby sme ich vedeli aj s využitím ISNI pre generovanie IRI prezentovať práve prostredníctvom FRBRoo, a tým samozrejme aj v podobe CIDOC CRM. Viem, že na niekoho môžu tieto akronymy pôsobiť strašidelne, iní o nich už počuli, ale to nestačí. Ak chceme, aby sme si aj naďalej uchovali svoje pozície, my musíme presne vedieť čo to znamená, a to do detailov, ako s tým pracovať, ako preložiť ten náš MARC, aby sme vedeli všetky poznatky v ňom ukryté aj naďalej využívať. Viem, že sú medzi nami viacerí, ktorí povedia, že MARC nepotrebujeme, je zastaralý a málokto mu rozumie. Ale verte mi, keď som ho videla, tak som nechápala, lebo som nevedela o čo ide, ale keď som sa ho naučila a pochopila ho, tak som nechápala druhýkrát. Prečo? Jednoducho, princíp na akom je tento formát pre metadátové schémy vytvorený, je vlastne dokonale viacrozmerný dátový model, ktorý umožňuje uchovať aj tie najkomplikovanejšie vzťahy a väzby, ktoré sa vo svete informácií a ich jednotiek môžu v ktoromkoľvek odvetví vyskytnúť. A prečo s ním teda takmer nikto nepracuje? No, to je jednoduché, väčšina informatikov totiž myslí a pracuje v relačnom svete. Odborná literatúra uvádza, že priemerný informatik potrebuje 3 a niekedy aj viac rokov, aby dokázal zmeniť toto relačné myslenie a naozaj si osvojil viacrozmerné myslenie (patria sem aj objektové databázy).

Dalo by sa o tom písať veľa, pretože existuje veľa štúdií o tom, ako technológie zmenili prostredie, požiadavky a očakávania dnešného používateľa. Viem, že sa väčšina knihovníkov, ale aj tvorcov systémov snaží hľadať riešenia a nové systémy, ktoré by tieto požiadavky zabezpečovali, ale stačí to? Nevytvárame pre toho používateľa oveľa väčšie bludisko? ...

No, a práve preto je podľa môjho názoru nevyhnutné zabezpečiť možnosti pre ďalšie vzdelávanie knihovníkov. Je veľmi dôležité, aby sa zmenil prístup k tejto profesii aj v školách. Áno, je dôležité vedieť aj naďalej zabezpečovať ochranu klasického kultúrneho dedičstva, a teda aj toho, čo s vypätím značného úsilia spracovali a zanechali nám generácie našich predkov a našou úlohou je zachovať to aj pre naše deti a ich pokračovateľov. Ale na druhej strane, poznanie, ktoré objavujeme a tvoríme denne, nemôžeme len tak zahadzovať do koša, čo potom zostane našim pokračovateľom. Kedysi bola informácia vzácna, lebo ich bolo málo a bolo ťažké sa k nim dostať, lenže dnes, je situácia iná, dnes je informácií až príliš a je oveľa ťažšie sa v nich orientovať a zistiť, ktoré sú tie správne, tie čo majú hodnotu a ktoré by sme mali uchovávať. Preto potrebujeme technológie dokonale ovládať, aby robili pre nás a túto ťažkú prácu urobili za nás, aby nám pomáhali, lebo klasickými prístupmi nemáme žiadnu šancu toto kvantum spracovať. Dnes väčšinu poznania, zdrojov vzdelávania, ktorého nosičom sú nové médiá, úplne ignorujeme. Zdroje poznania, s ktorými pracujú a ktoré najčastejšie používajú mladí ľudia a nastupujúca generácia v knižniciach, vôbec nenájdu. Je to správne? Nemali by sme to zmeniť? Ako? Máme technológie, poďme sa učiť a zvládneme to!“

Nadežda Andrejčíková